

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 30. števil. „Slov. Gospodarja“.

L. 1884.

24. julija.

Štev. 103.

Kmetske posojilnice.

Kmetske posojilnice imajo v prvi vrsti namen, da služijo personalnemu kreditu, to je, da se ne dajo posojila na hipoteke, temveč proti poroštvi; kajti ko bi hotele te posojilnice gojiti tudi hipotekarni kredit, bi morale imeti veliko večji fond, kakor ga taka društva po deležih in hranilnih vlogah večinoma imajo. Od drugih zavodov izposojeni denar pa bi prišel posojilnicam predrago, da bi se mogel potem ta denar kot hipotekarno posojilo izdajati. Kmetske posojilnice naj se pečajo tedaj v prvi vrsti s personalnim kreditom. Pri teh kreditih pa je potrebno, da so društvena predstojništva natanko informirana o premoženju in sploh o kreditni zmožnosti tistega, ki hoče posojila imeti, in njegovih porokov. To pa je navadno mogoče v malem društvenem krogu, in čim ožji je krog društvenega delovanja, toliko varnejše bo dotična posojilnica delovala. Tudi bodo pri takih društvih stroški, posebno kar se tiče pisarniških stroškov, jako mali in neznatni, ker ne bo treba nastaviti posebnega društvenega uradnika, kajti male pisarnije bi lahko kaki predstojniški ud brezplačno poskrbel, večjidel pa tudi ne bo treba lastne društvene pisarne, ker se lahko dela v občinski pisarni, v čitalnici itd. Ustanova takih malih kmetskih posojilnic bo pa tudi na kmetski stan v tej zadevi dobrodejno uplivala, da se bo kmetski stan privadil neodvisnosti in principa lastne pomoči, in bo potem kmetski stan, najboljša podpora vsake države, postal zares to, kar bi imel biti, namreč nepremagljivi brambovec zoper razširjajoči se socijalni demokratizem.

Da se pri nas Slovencih do najnovejše dobe na osnovo takih malih posojilnic ni mislilo, ali da se niso osnovali, temu je več vzrokov. V prvi vrsti se je marsikomu zdelo nemogoče, da bi priprosti kmetski posestniki, rokodeinci in drugi zamogli take zavode osnovati in potem voditi, v drugi vrsti pa so se bali prevelikih stroškov osnove, registiranja, tiskovin in slednjic niso vedeli, kje bi dobili prvi denar za otvorjenje posojilnice.

V resnici je bilo to tudi do najnovejše dobe deloma opravičeno, kajti skušnjava uči, da je bila osnova novih posojilnic jako težavna, nekoliko zaradi nevednosti, kako imajo dotične osebe pri osnovi posojilnic postopati, in dalje zaradi tega, ker so tiskovine prav veliko stale,

ker je bilo treba vsakokrat vse obrazce vnovič tiskati, tudi prva priprava denarstvenih pomočkov je bila težavna. Te ovire je spoznalo predstojništvo zveze slovenskih posojilnic, mislilo je tedaj, kako bi se dale odpraviti. Nekoliko se zgodi to tem potom, da zvezno predstojništvo pri osnovi novih posojilnic osebno posreduje in se pri takih prilikah za mala društva sposobnih že tiskanih obrazcev za statut, ki se ima podpisati, poslužuje, da prošnje za registrovanje in protikoliranje brezplačno oskrbuje, in da je nadalje zvezno predstojništvo za celotno posojilnično službeno opravilo izdelalo načrt jednoličnih tiskovin, katere je dalo v „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani tiskati, kjer se po znižani ceni dobivajo; tudi zamore zvezno predstojništvo novo osnovanim društvom zaradi denarnih pomočkov na ta način, koristiti, da njim od večjih posojilnic posojil ali hranilnih vlog po kolikor mogoče nizkih procentih poskrbi. Ustanovitev kmetskih posojilnic stane tedaj zdaj tako malo dela in stroškov, da je, rekli bi, v vsakej večje fari (župniji) mogoča, ako se le združi kakih 5 zanesljivih, čitanja in pisanja zmožnih posestnikov, kateri imajo veselje in radost na tem, da prevzemo osnovo kmetske posojilnice. Akopram ostane posojilni izostanek pod 10.000 fl., vendar ni dvomiti na obstanku, kajti take posojilnice so tudi vsake davščine proste in misliti je prav za prav treba samo na stroške za tiskovine. Kar se tiče naprave male, zoper ogenj varne kase, katero bi naj si vsaka posojilnica omislila, se mora pomisliti, da za njo izdani denar, kakih 60 fl., ni zgubljen, ker je kasa sama na sebi vedno nekaj vredna. Da pa pokažemo s številkami, kako mali so prvi stroški pri osnovi posojilnic, jih hočemo tukaj sledeče navesti:

a) koleki za originalni statut, za prepis, za prošnjo za registrovanje z rubriko fl. 2.51	
b) za legalizacijo originalnega statuta in prošnje za registrovanje kakih	8.—
c) za štampljo	1.80
d) vse tiskovine za prvoletno potrebo	20.—

tedaj skupaj . fl. 31.—

Vidi se sedaj, s kakimi malimi stroški se zamore taka mala posojilnica osnovati.

Prvo slovensko kmetsko posojilnico je zvezno predstojništvo 28. maja t. l. v Pišecah (brež-